

SZÉKESFEJÉRVÁR.

TÁRSADALMI HETILAP.

A városi és megyei hatóság, gazdasági-egylet, iskolatanács, s a tanítók és községi jegyzők egyletének

A lap ára

házhöz hordással vagy postán küldve:
Egy évre 6 frt. — kr.
Fél évre 3 frt. — kr.
Negyed évre 1 frt. 50 kr.

Hirdetmény

a bélyegdíjon felül, minden három hasábos petitsor:
Megrendelőinktől 6 — nem megrendelőinktől 8 krért
igtattatik be.

KÖZLÖNYE.

Megjelen minden szerdán és szombaton.

2. szám.

A lap szellemi részét illető közlemények a „Székesfejérvár” szerkesztőségének (Széchenyi-utca 5-ik sz.) czimzandók; — a lap ára, hirdetmények és a hirdetményi díjak Klökner Péter kiadó könyvkereskedésében vétetnek fel. — Nyilttérben megjelenő közlemények után három hasábos petitsorért 10 kr. fizetendő.

Bérmertelen leveleket csak ismert kéztől fogadunk el.

Kéziratok nem küldetnek vissza.

Előfizetési felhívás

Székesfejérvár

hetenként kétszer: szerdán és szombaton

megjelenő társadalmi hetilap

1875-ik évi folyamára.

A lap ára helyben házhöz hordva, vagy vidékre postai küldéssel:

Egész évre (januártól—december végeig) 6 frt. — kr.
Fél évre (januártól—július végeig) 3 frt. — kr.
Negyed évre (januártól mártius végeig) 1 frt. 50 kr.

Előfizetési pénzek, Klökner Péter lapkiadóhoz czimzandók, ezek beküldésére ajánljuk a posta-utalványokat, melyek bérmertesítése csak 5 krba kerül.

Az iparostanoncok iskoláztatásáról.

Társadalmunk különféle osztályain ha csak futólag is áttekintünk, csakhamar szemünkbe ötlök, iparosaink éppen nem irigylendő, sőt innen onnan komolyan aggályt keltő helyzete.

Hiába keressük ma soraikban a régi idők ezüstgombos-sarkantyus, anyagi jólétet visszatükröző mestereit; kevés kivétellel mindannyian meglátszik, hogy az iparágukba fektendő tüke meggyérült, s ő, csak napról napra tengenek.

A baj soknemű forrásait kutatni, vagy a tátongó sebek behegesztésére gyökeres gyógymódok ajánlataiba bocsátkozni, ezuttal nem czélom.

Ma, beérem egygyel; s így velem együtt, bizo-

nyára minden gondolkodó fő beismeri, hogy iparosaink csekélymértvű, szűk látókörű képzettsége, önsúlyként nehezédvén rájuk, bármely iránybani emelkedésükre, csak gátlólag hathat.

Ódon állapotainkkal tehát szakítani kell.

Hogy városi iparosaink, élve a nekik kínálkozó kedvező alkalmakkal, (—mi igen helyes—) jobb eszű gyermekeiket rendszeren középtanodáinkon átiskoláztatják, hogy mint ők mondják: urrá nevelhessék s idővel könnyebb kenyérkeresetők legyen, a tapasztalat által igazolva van; ugy szinte bizonyos az is, hogy tanonczaikat nagyobb részben falukról ujonczozva, többnyire oly szülőktől nyernek gyermekeket, kik ugy saját éretlenségök, mint sanyaru anyagi helyzetökből, falujuk iskolájában sem igyekeztek azoknak jobb nevelés-tanítását eszközöltetni.

Ily elemekből indulva ki s alkotva meg a különben igen tisztos s általam nagyrabecsült iparostály, csodálható-e, ha az őt nyugtató békéktől éppen nem tud szabadulni, s saját munkássága terén nem talál módokat, melyek biztosabb és könnyebb lélekzésre vezetnek.

Minthogy iparosaink helyzete, jobb iskoláztatásukkal tagadhatlanul szoros kapcsolatban áll, nem lesz érdektelen ama nevezetes mozzanat közlése, mely székvárosunkban az iparos tanoncok iskoláztatását illetőleg legujabban életbe léptettetett.

A közel 300 iparostanonc ezidőig vasárnaponként d. u. 2—4-ig nyert oktatást. Ebből egy fél óra hitoktatásra, 1½ pedig egyéb tárgyakra fordított. — Tekintettel a nagyszámu tanulókra, s azoknak magokkal hozott roppant csekély előismereteire, a taneredmény nem elégtette ki, köztisztélet-szeretben álló tek. Say Rudolf iskolaszéki elnök ur várakozását, ki leendő önálló iparosainkban minden

áron egy tanultabb, műveltebb középosztályt óhajt megteremtteni.

Nevezett elnök ur, kinek áldozatkészségét, önzetlenséget s bámulatosan kitartó buzgóságát mindenki örömmel elismeri, kezébe ragadva ez ügyet, nem nyugodott, míg a lehetőség keretében iparostanonczaink helyesebb iskoláztatását ki nem eszközölte. — Szégyen reánk, mondja máris sok iparos, hogy saját ügyünk iránt kevesebb érdeklődéssel viseltettünk, mint S. R. ur, ki hibáinkat megbocsátva, kiskorúságunkon magát túltéve, nemcsak tervelt s buzdított, de kezdeményezve javunkra győzött is!

A vasárnapi ipartanoda ügyeit elnök urral élén, egy a városi iparosokból választott 9 tagu bizottság intézi. Ezen bizottságban van a működő tanítók egy képviselője is. — A bizottság, ügyrendje értelmében minden vasárnap egy-egy tagja által látogatattja az előadásokat; felügyel arra, hogy a tanórák pontosan betartassanak; alapos ok nélkül senki az oktatási órákat el ne mulasztja; a tanoncok iskolai bizonyítvány nélkül fel ne szabadittassanak; a szegények a beiratási rajzdíjtól felmentessenek stb.

A szaktanítók által eszközölt oktatás vasárnaponként reggel 9—11-ig és délután 2—5 óráig történik. A működő tanítók száma 5; ezeken kívül a hit és erkölestant az illető lelkesek adják elő. A kath. fiuk oktatása reggel 11—12-ig tart.

A tantárgyak sorában tekintélyes helyet foglal el a rajz, mennyiben e nélkül ma, ügyes és értelmes iparos nem képzelhető. A vasárnap reggel adott két rajzórán túl, egynemely iparágak tanonczaik még hét-köznapokou is nyernek rajzoktatást. — A hittan s rajzon kívül következő tárgyak taníttatnak: írás, olvasás, nyelv-, irány- s számtan; utóbbi, különös tekintettel a méterrendszerre; könyvvitel, földleírás,

TÁRCZA.

Egy kaczer.

— Beszély. —

(Folytatás.)

Emerence szegény árva volt, kit nagynénje egy gazdag urnő leányának fogadott. Emerence atyját, ki másfél év előtt halt meg gyászoló, mint mondani szokta, hogy szem előtt tartsa árvaságát, de igazán, mert tudta, hogy a fekete öltöny mily jól öltözteté. Silphydünk annyira elvult a tisztel mulatságba merülve, ki csinos kinézést, valami idegen országbeli főnemes lehetett, hogy Aladárt és barátját, bár mellettök haladtak el, észre sem vevé. Aladár nemcsak lehangolva, de majdnem böszült volt; erővel legyőzvé felháborodását, karját ujonan Radó karjába fűzvé, s mondá:

— „Jer, most bemutatlak Emerencénak, csak kérlek ne áruld el gyöngéségemet, melynek akaratlanul tanujává tettelek.” — De Radó barátját a terem másik oldala felé vonva, s annak őszintén szeméibe tekintvé, elhatározottan felelé:

— Nem Aladár, nem akarom, hogy Emerencénak, kit én szépnék ugyan, de véghetlen kaczernek tartok bemutat. Én eszélyesbbnek találom, ha most nem közeledem hozzá, mert így jobban figyelhetek reá és

kipuhatolhatom jellemének minden zege zugát. S ha ő csakugyan olyan, mint a minőnek hittem, s így hozzád benső szerelmedre, érdemtelen, ugy-ugy oskuszóm neked barátom, megboszullak és megbüntetem, megtörve veszélyes kaczerőségét!

— Vigyázz magadra fiu és ne oly hevesen, — hátha te is — veté közbe magát nevetésre kényszerítve Aladár.

— Óh sehogy jó czimborám, ne félj én felettem nem diadalmaskodik e syréná soha és én e játékot, mely talán más bárkinek veszélyes volna, bizton játszhatom, mert szívem megvan védve a valódi, mélyen gyökeredzett szerelem által, a tetszelgés csábjai ellen! — hisz tudod, hogy szeretek én is, még pedig egy oly lényt, ki ha nem is oly vakitón szép mint idealod, de bátran mondhatom, ép oly kedves és az érzetben ép oly dús, mint a tied. . . . — ő azonban elég sajnos, most még másé, de kit enyémme fog tenni a szerelem, miután elválasztandja őt attól, kihez kényszer köté, mint elválík a választó katlan hőségében a nemes arany a durva kötél, mely azt fogva tartá!! — Légy nyugodt Aladár, ne mutass semmit Emerence előtt és fontolj meg nála mindent jól, mielőtt tiedde teszed és vele tán a szégyent! — Én örökösödöm feletted! — A két barát kezet szorítva távozott egymástól. — Aladár Emerencehoz sietett, kitől ép most vált el a fehér öltönyü lovag és ki Aladár elcbe a legkaczerább mosolyát pazarlá. — Radó pedig a hölgyek és mulatózók közé vegyült, s társalgott ugyan azokkal, de

barátját és a szép kaczerét mindég őrszettel kísérte. Aladár ezalatt az őt epedő vágyat ábrázoló arcczal fogadó Emerencehez ért és mellette helyet foglalva átbüvöltén bár, de mégis szeliden szemére hánytva ugyanannak, hogy ama katona annyira elfoglala, miként őt és barátját, észre sem vevé. Mire Emerence a legártatlanabb kifejezéssel felelt:

— Ismét kétkedik Aladár, még sem hisz nekem, ki kezemet és vele szívemet ígertem önnek? — Ez fáj! igen fáj!

— De Emerence, mikor kegyed oly igen kaczernek látszik, mig én annyira szeretem!

— Ha szeret, válaszolt a leány valóban seraphi mosolylyal, ugy ne kétkedik, mert ezzel nagyon, igen mélyen sért! — Hát oly hálátlannak tart engem az, ki oly nagylelkü, hogy szerelmétől átlángolva, velem, a szegény árvával, kinek nincsen más érdeme, mint-hogy önnek barátom megtetszett, akarja, nemcsak nemes szívét; de szép vagyonát is megosztani? Óh barátom! ha ön így gondolkodik felőlem, ugy-ugy jobb lesz, ha sohasem emelend magához, mert nem bízik bennem, szerelmemben!

— Óh ne tovább te angyal, te Istennő emberi alakban, tört ki lelkesülten Aladár, Emerence szép bársonypuha kezét boldogságában, remegő ajkaihoz szorítva, én ne hinnék neked, én ki csak benned lelém boldogságomat, ugy-e az enyém vagy, de egész lelkéből ugy-e?!

(Folytatása következik.)

történelem, terményrajz s természettan, nemzetgazdaság; minden tárgynál kiváló figyelemmel az iparra.

Ezekután mitem lehet forróbban kívánni, mint hogy ipargazdáink a saját érdekében történt intézkedéseket komolyan s hálással megszívleljék; tanonczaikat pontosan küldjék az előadási órákra; általán, maguk is szigorúan ellenőrizzék tanonczaik házi és iskolai életét. Gondolják meg, hogy jóakaratu közreműködésük nélkül az iskola egymaga, tökéletesen nem oldhatja meg feladatát, s hogy itt még oly ifjakról van szó, kiknek alapos oktatás mellett, jó nevelésre is szükségük van; segédkezőik nélkül, sokáig nem fog még beköszönteni azon boldogabb idő, melyben iparosaink, társadalmunkban az őket megillető helyet méltóan betölthetnék.

Az egész dolgot, végkihatásában jól átföntolva, azon meggyőződésre jutottam, miszerint városi iparosainknak, az 1375-ik új-évre, tek. Say Rudolf ur hozta meg a legszebb, legértékesebb ajándokot.

Bakonyszéli.

A moóri honvéd-émlék leleplezési ünnepélye.

(Saját tudósítónktól.)

Moór mezővárosban 1874. évi dec. 30-án kegyeletos ünnepély folyt le. E napon lelepleztették a 26 évvel ezelőtt hazáért hőiesen elhalt honvédek emlékköve. A hazafiúi kegyelet róta e napon legszentebb hála és kegyelet adóját a hazáért vértanui halált halt gyermekei emléke iránt. — Az ünnepély említett nap d. e. 10 órakor vette kezdetét a moóri reform. egyházban, hol Kutas Pál ref. lelkész tartott gyász isteniszteletet, majd lelkes beszéddel jelezte e nap fontosságát. Ezen istenisztelet végeztével taraczk-lövöldözések kíséretében daczára a szakadó hónap több ezerre menő tömeg az izraelita imaházba vonult. A fényesen feldisztított gyertyafényvel elárasztott imaházban Böhler Pinkász moóri rabbi mondott egy alkalmi imát, innét a tömeg a moóri Capucinus-zárda templomba ment, hol gyászravatalon a honvédség jelvényére a fátyollal átvont kard vala keresztbe fektetve, itt egy gyönyörű zenére szóló „liberá-t” játszott el Mellán Gottfried volt katonai karmester s moóri lakos, mely művet nevezett ezen alkalomra készítő.

Az istenisztelet végeztével a több ezerre menő tömeg az emlékkövhöz indult, mely körülbelül két öl magas s törött oszlop alak, rajta a csata napja fel irattal. Az emlék igen csinos s díszére válik Moór városának. Az emléknél az egész ügy derék tényezője szeretve tisztelt Grossinger István szolgabíró 49. évi tüzér főhadnagy lépett a szószékre s következő hazafias érzelmeikkel telt lelkes beszédet mondott:

„Tisztelt Honfitársaim! Hazánk hős költője, meggyék szülöttje Vörösmarty Mihály a magyar néphez intézett szövegében így hirdette nemzetünk létét a nagy világnak: „Mégfogya bár, de törve nem él nemzet e hazán!”

Midőn ma az 1848. dec. 30-án itt Moórnál elesett honvédeink ezen emlékszóbra leleplezését ünnepeljük, a nagy költőnk fent idézett szövegevel kezdem rövid beszédem fonálát, hogy vele újra hirdethessem én is, hogy igenis már 10 század óta él a szabadság küzdelmeiben edzett, a honszeretben felülmulhatatlan, elvált bajnokai iránt pedig örök hálával telt nemzet e hazán, melynek, ha széttekintünk édes magyar hazánk Kárpátoktól Adriáig terjedő térségein, ha végig lapozzuk viszontagságos történetének 1000 éves jegyzeteit, számtalan oly helyeit s nyomait birjuk az önzetlen honszeretet terén, melyek fennen hirdetik, hogy fogyhatott bár s még fogyhat is, de törve nem volt s nem lesz, s ha eddig oly sok viszontagság között megélt, ugy még bizonyára sokáig élni fog e magyar nemzet!

Hisz kérde: van-e ország? melynek védelmében elvált bajnokok örök nyughelyét jelző annyi sirhalom s annyi csatahely léteznék mint e magyar hazában? Van-e hon? melynek fia annyi véraldozattal pecsételték hon iránti hű szerelmüket mint e drága hazában? melyik nemzete e vén Európának vívott oly sok és oly hosszú csatákat a lét, a szabadság s a nyugoti polgárosodás megmentésére, mint e magyar nemzet! — Melyik nemzet az? mint a miénk, mely a Sajó mellett vívott mohi pusztai csatában a tatár járaskor, a mohácsi síkon küzdött véres ütközetben a török pusztítás korában csaknem végkép kiirtva lángoló honszeretében újra megalapítani birta hazáját s fenntartani a nemzet drága életét.

Valóban a nagy Hunyadiak, Zrínyiek, Frangepánok, Jurisics, Dobó, Bethlen, Bocskai, Tököli s vitéz Rákócziak oly fénylő csillagai a nemzeti szabadság s honvédőknek, milyeket az idegen népek hasztalan keresnek történetük egén! De mit kutatjuk a régmúltakat, midőn eleven emlékezetben vannak a nemzet 1848—49-ki szabadságharcában viselt dolgai? Midőn is a nemzet szándékolt elnyomtatása feletti méltó haragjában honvédseregeivel oly csatákat vívott az akkori tényleges hatalom gyakorlót, s túlnyomó sokaságu haderejével, hogy az végre is az északi óriás az orosz császár 200 ezernyi legválogatottabb seregü se-

gélyére szorult, hogy a nemzet kezéből kicsavarja a fégyvert, melyet hona s szabadsága jogos védelmében márkába szorított.

Ki nem emlékszik e szabadságharc véres tusaira? Nem látta-e maga e város lakossága, mint küzdött épen ma 26 éve Perczel Mór 5000 főnyi honvédserege a 16,000 főnyi ellensereg s 52 ágyu golyózápora ellen?

Itt álljunk meg kevéssé a történelem e véres pontjánál, hogy szellőztethessem kissé az akkori viszonyokat. — Ez időtájtban tekintve attól, hogy az oláhok, szerbek s horvátok háborgatták hazánkat, még négyfelül támadtatott meg honunk. Windischgrätz a sereg zömével a Duna jobb- s balpartján, Nugent a Stájer határ felül, Simonics Holicsot át Jablonca felül, végre Schlick Kassa felül nyomultak a ország szive Budapest felé. A nemzetgyűlés látva a veszélyt, s hogy a roppant hideg miatt Győr védelme lehetetlenné vált, a Vértéseknek hátráló Görgey serege védelmére a Muraközöttől visszavont Perczel Mór 5000 főnyi seregét moórniál ütközetre utasítá, mely akként tervezetett, hogy míg ő a támadást fentartaná, addig az ellensereg Bánhida felül oldalt rohantassék meg Görgei seregei által. 1848. dec. 29-én Perczel seregével B. Sárkányból Moórra érkezett, s az idáig tett gyorsmeneteket fél napig pihenteté, előőrseit Sárkány keleti részén kiállítván, ennek ellenében Kisbér, Ászár, Mező-Örs felül Grammon Ottinger s Hartlieb 16,000 főnyi dandárai nyomultak elő.

Ma 26 éve 9—10 óra közt a moóri erdők felül Grammont draganyosai s banderialis horvát huszárai val elnyomult, kiket Perczel Mór honvédtüzérése az országot melletti homokdombokról élénk tüzeléssel fogadott, s a rohamra vezetett honvéd gyalogság s huszárokkal derekasan visszavert; most lett volna ideje, hogy Görgei oldalt támadjon, de ez elmaradt, mert Görgei csapatait segélyre meg nem indítá.

Ekkor újra rendezé magát a támadó sereg s Ottinger dandárának összes nehéz lovassága rohammal támadta meg honvédseregünk ágyutelepeit, míg nyugotról az erdőkben elkalauzolta oldalt lepte meg seregünk zömét. — Rémes kartácstízzel fogadta tüzérésünk a tömeges támadást! E kartácstízz egrázó vészhangja volt a megintott magyar seregnek, melyet a tarthatlanul előretörő ellen áradatának moraja s ágyudörgése nyomott el, s 400 haldokló s nehéz sebesült honvéddal horgése s fájdalmi nyögése követett. Így végződött a csata ma 26 éve, melynek győzelme ezuttal az ellen kezére jutott. Hullottak honvédeink, kiknek csatájuk itt is, mint mindenütt a megtámadt szabadság szent védelme vala. Nyugosznak ök, béke hamvaiknak!

Hosszu tetszhalál követte e nemzet 1848. küzdelmeit, mely alatt holtak hitt tetemén élődtek idegen bösz elleni, de épen ezek marczangoló marása új életre költé a nemzetet, s ez eszméve közel multjára sűrűn emelé emlékeit kiszenvet véraldozatai fellett; így született e szerény honvéd-émlék is, melyet Bögözi Mihály Bodaikon élő hazánkfia lelkes indítványára e megye északi sarkán Bakony Sárkány községe 14 ftr. 9 kr-ra rugó első áldozat filléreivel a megtestesülés lendületébe hozott, s a megye összes községekben megindított gyűjtés folytán e megye lelkes lakossága hálás adományaikkal megteremteni segítették ugy, hogy Brein Ferencz székesfejvári építész ur által 1087 ftrért létesített, ez emlék költségei máris 1000 ftrton felül fedezve lettek.

Mielőtt tehát e még a zord idő miatt végbefejezését teljesen el nem ért emléket a magyar nemzet s e város kegyeletének átajanlanám, engedjék meg, hogy hálát adjak a Mindenhatónak, ki felséges koronás fedelmünkkel, felséges koronás királynőnkkel hazánk iránti lángoló szeretete mellett, az igazság megismerésére s a honvédelemben küzdött magyar harcosok iránti jó indulatra vezérel.

Hogy köszönetet mondjak mindazoknak, kik adományaikkal munkájokkal vagy akár csak jó szándéku törekvéseikkel az emlék létesítését előmozdították.

Engedjék, hogy e nemzeti oltárt ajánlhassam a népnek, mely fiait s unokáit ez emlék számolyánál intse a honszeretetre, s az ifju nemzedéknek szívébe itt csepegtesse a szabadság, egyenlőség s testvériség szent ígét, a minek megtestesítéséért 1848—49-ben folyt annyi drága honfi vér.

Végre szabadon kívánom, hogy ha már kihalt a mostani idöket átél nemzedék, ez emlék legyen ha néma bár, de örökre intő jele a nagy költő mondatának: hogy „mégfogya bár de törve nem, él nemzet e hazán,” melyre ha majd egyszer jönni kell vagy jönni fog a nagyszerű halál, a temetkezésnél sirjába, magyar nemzetünk csak önvédelmi harcának vértengerébe egytől egyig elmerülve száll.”

Ezen lelkes beszéd végeztével Juraszok Ferencz Fejérvár város derék főjegyzője 1848/49. évben honvéd tiszt lépett a szószékre, s Moór város német ajkú lakóihoz egy hazafias érzelmeikkel telt, emelkedett — hangu beszédet mondott, majd ennek befejeztével páter Rezman Kálmán moóri kapuczinus rendű szerzetes kelt fel, s a következő igen szép beszédet intézte a közönséghez:

Tisztelt honfitársak! Mily szép az emberi élet, midőn a mindennapiság parányi köréből kiemelkedik, s magát valami magasabb, szent és milliometok érdeklő cél után intézi, mi szép világozó csillagként tűnni fel ezrek előtt! és szabadon, de átmelegült lélekkel választani magának pályát, s azt jó és balszerencsés között örök tiszta és soha nem hidegülő szen-

vedelemben futni meg; azonban ez a mily szép, nem egyszersmind ily boldogító is.

Hányszor nem talál a hévvel ölelő kar borzalmat okozó hideg illetesre, hányszor sülyed el a küzdő fényvel és veszélyvel teljes pályája közepén, áldás és szánakozás által nem kísérve! sőt hányszor kell magának a fennragyogó czélnak nyom és remény nélkül leszállnia, midőn az érette vivó lélek elkeseredésében áll ott, s honának és korának érzéketlenségét átkozza? A sorsnak kedvencei nincsenek, csak eszközei. Kemény részvétlenséggel az egyesek, valamint a többség iránt intézi ez, az egész menetelét. S így a már elvesztetnek látszó magból gyakran hosszú évek után virágoztatja fel a teljes szépségű plántát, nem tartván figyelemre méltónak, hogy azok, a kik a magot a jelenléti pusztaságaiban egyedül a még akkor kétes reményért hintették el: többé nincsenek; s emléktelen sirjuk felett díszlenek a mező virányai, midőn már sem illat, sem árnyék nem enyhítheti az égő fájdalom, minek gyötrelmei között elhamvadtak.

E gondolatok támadának lelkemben ezen ünnepély alkalmával, melyet az itt elhunyt örök emlékü honvédeknek szentelünk.

Miért harcoltátok ök, miért vértettek el ök?... A dicső ösöktől nekünk hagyott hazáért és szent szabadságáért!

Mily sok baj, mennyi veszély s küzdelem kellett ahhoz, míg ősapánk 884-ben Aziából magyarok neve alatt harmadszor költöztek a szép Pannoniába, a történet világosan bizonyítja. Megemlítem e ama roppant fáradsalmakat, melyek utközben eléjük gördültek? Elmondjam-e az ellenség ádázcsoportjainak sokaságát, melyekkel folytonos harcztó viva, csak vér s halálra sebesültek horgése, végsőhája, s a halottak hideg, roncsolt tetemei nyitának utat tovább juthatásra? Nem volt-e minden város és falu ugyanígy erősség? Igenis! míg a hegyek és völgyek, rónák ésombok is rakvák irigy ellenséggel, kiket szükség volt előbb legyőzni, rajtuk diadalt aratni, s csak azután lehet a vértől párolgó kardot hüvelyébe tenni, s a halált oszto buzogányt leereszteni. Elfoglalták tehát őseink e drága hont, „melyen kívül nincsen számunkra hely.” — Ne sirjunk e örömkönyeket, látván rónáinkat a megfélelő idöszakon arany kalászkokban hullámzani, hegyeinket gazdag szőlőfürtökkel koszoruzva, vigszüretet igérni? Hála a magyarok Istenének! s köszönet őseinknek, kik bennünket termékeny földdel, halakkal bővelkedő folyókkal, drága érez-, kő- és aranyakat rejtő hegyekkel, dús erdőségekkel saját vérok ontásával megajándékoztak. Nem tartozunk-e mindezekért hálával vitéz őseinknek? Emeld fel azért a hantot, tisztelt polgártárs, s esőköld meg azt, talán ősapád porrá vált csontját rejti az? A ház, hol állasz; — a ház, melyben lakol; — a föld, melyet szántasz; — a virágos-rét, melyen rendet vágssz; — a mező, melyen nyájad vígan lelegész, ki tudja, nem egykori véres csaták színhelye-e? Ki tudja, mily jeles hadvezér, mily vitéz katona, s mily lelkes honleány csontjai porlanak ott ezer év óta. Ez tehát őseinktől hátrahagyott egyik kincsünk, melyért meleg köszönetet szavazni, minden magyarnak szent kötelessége. Nem tartozunk-e, kérdelem ismét, mindezekért hálával vitéz őseinknek? Nem tartozunk-e ezen nagy fáradsággal, e vérrel szerzett drága hazát s szabadságát bár életünkkel is megvédeni, ha megfontoljuk, hogy „bölcsönk az, majdan sirunk is, mely ápol és eltakar?”... Igen, tartozunk. Irnt tartották szem előtt, ez serkenté és villanyozá azokat is a csatára, kiknek a kegyelet egy derék, láng keblü hazafi „tekintetes Grossinger István szolgabíró ur ernyedetlen szorgalma és fáradozása folytán” emléket emelt, ma ünnepet szentelt, kik itt elvértettek.

S most már 26 év óta

Nyugszanak ök a hősfiai,
Duló csaták után.
Nyugszanak ök, sirjok felett
Zöldel bokor, virány.
Zöldel bokor, zöldel virány,
Mert vérok öntözé.
És hálakönyök hulltanak
Az ég harmat közé.

Igen, hálakönyök az utódok szeméiből! Pedig ah! mit hálálhatnak meg az utódok az itt hamvadóknak? Hisz a dúló zsarnoki kény a dicsők önfeláldozásának gyümölcsét, a hon szabadságát, melyet hála a Mindenhatónak jelenleg ismét birunk, akkor széttiprá; s mégis azonban mi sok az, mit tevének!

„Vad kénynt, zsarnok parancsokat,
Lánczot nem türtenek;
Szabadság, te szép égi fény!
Érted vértettek.”

Miért is e hálás elismerés szóbrát méltán érdemlik meg; mert nem mellékérdek, nem czéltalan visszavonás edzé és serkenté őket a csatára; hanem a honszeretet, a mindent ételő, önfeláldozó honszeretet.

Legyetek áldva hamvaitokban ti dicsőtől elhunytak! sirotokról hirszellök lengenek a nagyvilágba át; fényes tettek sugára átragyog idöben enyészeten; miért is drága véretek cseppei nem hulltanak el hiába, mert miként a földbe vetett magból növény, — ugy azokból a magyar szent szabadság fog illatozni, mert dicső tetteket bármikor ha szükség leund, követendik utódaikat.

Félre azonban a szomorú képekkel, most már másként van, bátran elmondom tehát én is boldog

emlékü költőnkkel Petőfivel, kinek ismeretlen helyen nyugvó hamvai fölött a béke lebegjen:

„Félre kislelkűek, a kik mostan is még
Kétkedni tudtok a jövő felett,
Kik nem hiszitek, hogy egy erős istenség
Orzi gondosan a magyar nemzetet.

Él az a magyarok Istene, hazánkt
Atölelve tartja atyai keze;
Mídon minket annyi ellenséges század
Ostromolt vak dühhel: Ő védelmeze.

Az idők, a népek éktelen viharja
Elfújta volna minket mint egy porszemet,
De Ő szent palástja szárnyát ránk takarta,
S tombolt a vihar, de csak fejünk felett.

Igy keresztül éltünk hosszú ezer évet;
Ezer évig tartott volna meg,
Hogy most, a midőn elértük a révet
Az utolsó habok eltemessenek?

Ne gondoljuk ezt ne káromoljuk Őtet,
Mert káromlás róla ilyet tenni fel;
Nem hogy egy Isten, de még ember sem üzhet
Ily gunyos játékot gyermekeivel.

A magyar nemzetnek volt nagy és sok vétké,
S büntéséit már átszenvedte ő;
De erőnye is volt és jutalmat érte
Még nem nyert... jutalma lesz majd a jövő.

Élni fogsz hazám, mert élned kell... dicsőség
És boldogság lésszen a te életed; —
Véget ér már a hétköznapi vesződség,
Várd örömmel a szép derült ünnepeket.

* * *
..... a mikor jött a zúgó vihar
S mindent letiprot rettentő haragja,
Hogy sziv szakadt meg s lecsuklott a kar:
Nem birt velünk! — Mi élünk! meg se fogyva
És meg se törve él még a magyar!“

Ezen hazafias és lelkes beszéd végzetével, daczára a szakadó hó tömegnek kitörő lelkesedéssel a „Hymnus“ énekeltett el, mely után éljenek s hazafias felkiáltások után a tömeg szótörtélt, részint haza, részint a társas ebédhez a „Barna szarvas“ című vendéglőbe sietett. A társas ebédén 200 személyen fölül vettek részt a résztvevők egy része helybeli, egy nagy része a közel s távoli vidékről jött. Az ebédet régi szokás szerint felköszöntések fűszerezték. Felköszöntések mondtak Ő felsége uralkodó királyunkért s fenséges nejeért; József főherceg honvéd parancsnokért, Perczel Mór volt honvéd tábornokért stb. Üdvözlő sürgönyök küldettek: József főherceghez, Perczel Mórhoz, a pesti honvéd menház bizottságához. A kegyeletes ünnep decz. 31-ik napjának hajnali óráiban ért véget.

Tornászat.

— Beküldetett. —

Aláírási iv egy „magyar athletikai club“ alakítására.

Rövid vázlat az athletica céljáról és a club alakulásáról.

Az athletikai club célja a már nálunk is örvendetesen felkarolt és terjedő: *tornászat magas irányban való fejlesztése*, — azon elvből indulva ki, miszerint „ép és csak edzett testben él“. Mindazok tehát, kik egy erős és életrevaló nemzedék felnevelését óhajtják s a szellemi fejlődés mellett — de nem ennek rovására — a physikai erő ápolásának és kellemes szórakozással egybekötött fejlesztésének nagy fontosságáról is meg vannak győződve: felhivatnak e cél támogatására.

A club kétféle irányban működne: 1-ször is meghonosítaná és gyakorolná az athletica azon alább felsorolt ágait, melyek nálunk még ismeretlenek — és 2-szor a *vetély-kedv* (Competitio) felélesztésére tiszteletdíjakat ajánlana fel nyilvános versenyekben. Ezen cél vezérelte „Viatort“ s az athleticismus közvetlen ismerőit egy „magyar athletikai club“ szervezésének gondolatára.

A folyó évi november hó 13-án megtartott értekezlet megtette a szükséges előintézkedéseket, hogy a cél valóslást, az üdvös eszme alakot nyerjen, — s nincs egyéb hátra, mint bizalommal fordulva társadalmunk mindazon művelt tagjaihoz, kik fajunk szellemi, mint physikai nemesülése és fejlődése iránt érdeklél viseltetnek, felkérni őket az alakuló clubban való részvételre, következő módzatok mellett:

A tagok két osztályba soroztatnak:

I. *Alapító-tagok*: kik az egylet céljaira egyszer s mindenkorra legalább 100 forintot pénzben vagy állampapírral befizetnek, vagy az általuk tett alapítványról kötvényt állítva ki, az összeg 6% kamatait minden év január 31-ig az egyleti pénztárba befizetik.

II. *Rendes tagok*: és pedig kétfélék: a) pártolók, kik három évre évenkénti 20 forintot, b) évi tagok, évenkénti 12 frt. tagdíjat fizetnek, mi negyedévi részletekben is történhetik.

Az alapító-, pártoló- és évi tagok a közreműködésre nézve egyenlő jogokkal bírnak. A clubnak rendes tagja lehet minden feddhetlen jellemű egyén, ki 18-ik évét betöltvén, két rendes tag által ajánlatik, s a választmány elfogadja.

Az egylet működése: az általa rendezendő és díjazandó viadalok, bajvívások stb. a testgyakorlatok következő ágaira terjed ki: 1. Iskolai tornászás. 2. Lapdajátékok (méta, rota, ballon, tekezés (kuglizás). 3. Vívás. 4. Okólvívás (boxolás). 5. Gyalogolás (járás, futás, ugrás, hajtás.) A club a korcsolyázás, uszás és evezés kiművelését egyelőre csak akként kívánja támogatni és előmozdítani, hogy ezek versenyekre díjakat ajánl fel.

Ha megfelelő számu aláíró jelentkezik, az alakuló közgyűlés hírlapok és külön meghívók útján egybe fog hívati. *Befizetések csak a végleges alakulás után megjelölendő helyen történnek.* Részletes értesítésekkel a „Club ideiglenes titkári hivatala“ — egyelőre hatvani utca, nemzeti Casinó II. emelet — szolgál, hol aláírási iverk is vehetők át. — Az aláírási iverk 1875. január 15-ig a titkári hivatalba kéretnek beadni.

Budapest, 1874. december 1-én.

Az ideiglenes bizottság tagjai.

Ezen fontos ügyet ajánljuk olvasóink figyelmébe, különben mihelyt terünk engedi, egy hasonló irányú egyletnek városunkban leendő alakítása iránt részletesebben is szólunk. Szerk.

Hatósági élet.

Székesfejérvár sz. kir. város bizottságának 1874. évi december 28-án tartott rendes havi közgyűlése.

(Végo.)

A vallás- és közoktatásügyi ministeriumnak leirata, vonatkozással a helybeli főreáltanodára felügyelő bizottmányának folyó évben tett felterjesztésére felolvastatott.

Azután felolvastatott Say Rudolf urnak, mint az igazoló választmány elnökének jelentése, az 1875 ik évre összeállított legtöbb adófizető városi bizottsági tagoknak névsora iránt. A névsorban a következő adófizetők vannak felvéve: Felmayer István, Say József, Gebhard Ignác, Karl György, Felner Sámuel, Györi József, Széke Kristóf, Végh Károly, Say Ferencz, Clama Alajos, Balogh Lukács, Bierbauer János, Braun József, Szöllösy Pál, Perl Sándor, Herczog Jakab, Szabadi László, Zalay Alajos, Hübner Nándor, id. Námesy Ferencz, Schmidt Károly, Almásy Ferencz, Kövesy Ferencz, Raum János, Hoffmann Alajos, Eisenbarth Ágoston, Szendely József, Szepelt Ignác, Keresztes Károly, Deutsch József, Kehrer Ferencz, Fekete Pál, Neumann Armin, Boros Imre, Reichard Mór, Prohászka László, Schnetzer Nándor, Galambos István, Langhammer Mihály, Pick Ignác, Klöckner Péter, Say Rudolf, Lörincz Károly, Dreisziger Miklós, Turják János.

Felolvastatott Szepelt Nándor tanácsos és választmányi elnöknek a folyó évi deczember 21-én megejtett vizivárosi pótválasztás eredménye iránt, mely szerint Czenky János szavazattöbbséggel lön megválasztva.

A városi árvaszéknek az 1873-ik évben vezetett árvtári számadásai megvizsgálatásáról tett hivatalos jelentése tudomásul vétetik.

Néhány kevésbé fontos tárgy elintézése után a gyűlés, miután a tárgysorozat kimerítve volt feloszlattatott.

Levelezés.

Csoor, 1875. évi január 1-én.

T. szerkesztő ur! Becses lapja olvasóit, habár elkésve is, egy nemes tényről, sietek tudósítani. Későn mint mondom, de közleményem értéke ezáltal még sem fog kisebbülni, mert miről értesitem az oly nemes tett, melynek értéke örök, mely mint a nemes ércz, fényét sohasem veszti el, mert az-az ember baráti szeretet, a jótékonyabb legszébb ténye.

Községünkre nézve a közel mult évi karácsonnap nemcsak mert egyik legszentebb vallási ünnep, de mint a jótékonyabb egyik legszebb napja is nevezetes. Ugyanis e napon megyénk köztisztelet s szeretetben álló főispánjának Szögyény-M. László ur ő exciájának kedves neje s szeretett családja a mult évek szokása szerint maga köré gyűjté valláskülömbég nélkül a községi tanuló ifjuságot s többféle ruha, játék, étel, s másnemű ajándékokkal, karácsonyi ajándékképen lép meg őket, s az örvendező gyermekek közt kiosztá. Ezekon kívül valláskülömbég nélkül megajándékozta a helybeli szegényeket, sőt a lakosság nagyrésze részesült e nemes jótékonyabbban.

Buzgó működésük elismerésül karácsonyi ajándékkal lepettek meg még a helybeli lelkészek s tanítók valláskülömbég nélkül.

Ennyi nemes tett valóban dicsőretre nem szorul, mert maga a tény egyszerű elsorolása is nagy dicsőretet rejt magában. E nemes tettért az ég áldását kérem, annyi százakkal a jótékony családra!

Egy szemtanu.

Megyei és városi hírek.

— *Kitüntetés.* Zuber József urnak, városunk s Pécsváros volt főispánjának az e minőségben tett hű és buzgó szolgálatai elismerésül Ő Felsége a király a harmad-osztályu vaskorona-rendet díjmentesen adományozta.

— *Az izr. krajczár-egylet* által mult szombaton a kereskedelmi csarnok helyiségében rendezett füzérke minden várákozáson felül szépen sikerült. — Radits Bernát jönevü zenekara igyekezett a tánczoló jókedvét eleven zenéjével fokozni, mi neki sikerült is, mert a tánczoknak nem akart hossza, vége szakadni. A tombolajátékok szép és értékes nyeremények képeztek. A tiszta jövedelem 200 frt. lehetett. A megjelent szép és kedves hölgyek közül tudósítónk következők neveit említi meg: Wertheim Arminné, Wertheim Salamonné, dr. Neumann Arminné, dr. Ligeti Józsefné, Kreizler Zsigmondné, Deutsch Józsefné, Weisz Jakabné, Grünfeldné, Kápolnainé, Bényei Istvánné, — Guthard Mórné, Horváth Böske, Schlesinger Caesarin, Deutsch Paulin, Schönberg Ilona (Veszprémből), Vida Katalin és Schlesinger Hermina kisasszonyokat.

— *A színházi választmány* által kiküldött hármas bizottság napokba vette át a színház végleges vezetését. A tagokat újra szerződtette, kik közül egyet kivéve mind megmarad. A színházhoz közelebb még szerződtette lett: Dezső Ödön, városunkban is ismert igen tehetséges fiatal színész, kinek szerződtetése nyereség és Kopócsi Kornél ugy édesanyja.

— *A megyei központi választmány* dec. 30-án ülést tartott, mely ülésből mint nevezetes tény emlíendő az, hogy az időközben lemondott összeíró küldöttségi elnökök s tagok helyei választás után betölttek, s pedig a következő eredménnyel: A sárkereszturi vál. kerületben Boda Imre elnök lemondása folytán elnöknek megválasztott: Gaal Lajos, ennek helyébe tagnak Tury Antal. A bodajki vál. kerületben Bicskei Kálmán lemondása folytán ennek helyébe összeíró tagnak Szeidl János, ugyanezen kerületben póttagokul: Pospischi Károly és Turner Márton. A ráczalmási vál. kerületben Vajda Ödön küldöttségi tag a gróf Eszterházy L. elnökle alatt működő küldöttséghez, míg a Janicsary Mihály elnökle alattíhoz ifj. Hollósy Károly áthelyeztetett. A csákvári járásban: Szöke Dániel lemondása folytán helyébe ifj. báró Földváry Lajos választott meg. A vaáli vál. kerületben: Miesky Zsig, lemondása folytán helyébe Nyirák Sándor, ennek helyébe pedig póttagul: Burián Pál választott meg.

— *Helyreigazítás.* A színházi választmány által rendezendő bárról tévesen volt lapunk mult számában felemlítve, hogy az január 26-án leend; mert az január 16-án fog megtartatni, mint a lapunkhoz mellékelte hirdetmény jelezte.

— *A jövő követválasztások* nézve a központi választmány működését f. évi január hó 11-én a városházánál kezdendi meg: a választók névjegyzékének összeállítása jelzett naptól kezdve január 25-ig minden nap d. u. 2 órától 5-ig eszközöltetnek. Figyelmeztetjük erre a választó polgárokat.

— *Henszlmann Imre ur* a mult évben Fejérvárott folytatott ásátások eredményéről e hó 4-én az akademiában felolvasást tartott. Ezen felolvasásról mihelyt terünk engedi bővebben is megemlékezünk.

— *Meghívás.* A helybeli „önkéntes tűzoltó-egylet“ alapító, pártoló és működő tagjai, az 1875. évi január 6-dikán délután 3 órakor a városház nagytermében tartandó rendes évi közgyűlésre ezennel tisztelettel meghívotnak. — Sz. Fehérvárott, 1874. december 28-án. — *Harranek József*, főparancsnok.

— *A megyei utólagos bizottsági tagválasztások* mult hó 29-én tartattak meg következő eredménnyel Vaálon megválasztott: Szakoleczay Sándor, Heiszler Gyöző s Baumgarten György. — Egresen megválasztott: Szitter János. Az érdit mult számunkban hoztuk. Mindeütt legnagyobb rend s pontossággal ment végbe a választás.

— *Az eddig Csikvár* nevet viselő — Pragerhof — budapesti vonalon fekvő vasutállomás 1875-dik évi január 1-ső napjától „Szaban-Batthyán“ nevet viselendő és ezen naptól kezdve személyek s áruk Csikvárra és Csikvárról csakis ezen állomásnak új t. i. „Szabad-Batthyán“ elnevezése alatt fognak szállitattani.

— *Meghívás.* A helybeli tóvárosi olvasó-kör féleli közgyűlését az alapszabályok értelmében folyó január 6-án az az vizkereszt napján délután 3 órakor tartván a kör helyiségében: arra a t. cz. tagok tisztelettel meghívotnak. — Elnöki megbízásból: *Godör Lajos*, a kör jegyzője.

— *„Les Tsiganes.“* Ez alatt a név alatt szet repel Párisban Darázs Miska városunkban is jól ismerzenekara. A barna zenészek nagy tetszésben részesülnek a párisi közönség előtt. A „Journal amusant“ legközelebbi száma be is mutatja az érdekes cigány-primás és az egész zenekar jól talált arczképét. Nevezett francia lap Darázs Miska kéziratát is közli, mely a következő sorból áll: „A magyar vonyu a francia tolnak.“

— *A helybeli tóvárosi olvasó-kör* könyvtára gyarapítására f. évi január 9-ére Orsonits Antal vendéglőjében kisorsolással egybekötött tánczvizalmat rendezvén, a meghívók már szét küldve lettek; azon t. cz. urak és urnők, kik a megelőzőtt években meghívat voltak, azonban a fentebbi alkalomra meghívót nem kaptak, vagy az estély idejéig meg nem kapnák, tisztelettel kéretnek, hogy ezen kedélyes estélyen becses megjelenésükkel a kört megörvendezni sziveskedjenek. Izletes ételekről és italokról, az ismert vendéglős gondoskodand, a zene pedig Horváth Géza jól szervezett s külföldön nagy kitüntetéssel fogadott zenekara fog játszani. *A rendezőség.*

történelem, természetrajz s természettan, nemzetgazdászati; minden tárgynál kiváló figyelemmel az iparra.

Ezekután mitsem lehet forróbban kívánni, mint hogy ipargazdáink a saját érdekekben történt intézkedéseket komolyan s hálásan megszivleljék; tanonczaikat pontosan küldjék az előadási órákra; általán, maguk is szigorúan ellenőrizzék tanonczaik házi és iskolai életét. Gondolják meg, hogy jóakaratu közreműködésük nélkül az iskola egymaga, tökéletesen nem oldhatja meg feladatát, s hogy itt még oly ifjakról van szó, kiknek alapos oktatás mellett, jó nevelésre is szükségök van; segédkezésük nélkül, sokáig nem fog még beköszönteni azon boldogabb idő, melyben iparosaink, társadalmunkban az őket megillető helyet méltóan betölthetnek.

Az egész dolgot, végkihatásában jól átfontolva, azon meggyőződésre jutottam, miszerint városi iparosainknak, az 1375-ik új-évre, tek. Say Rudolf ur hozta meg a legszebb, legértékesebb ajándokot.

Bakonyszéli.

A moóri honvéd-émlék leleplezési ünnepélye.

(Saját tudósítónktól.)

Moór mezővárosban 1874. évi dec. 30 án kegyeletos ünnepély folyt le. E napon lelepleztetett le a 26 évvel ezelőtt hazáért hősen elhalt honvédek emlékköve. A hazafiúi kegyelet róta e napon legszentebb hála és kegyelet adóját a hazáért vértanui halált halt gyermekei emléke iránt. — Az ünnepély említett nap d. e. 10 órakor vette kezdetét a moóri reform. egyházban, hol Kutasi Pál ref. lelkész tartott gyász istentiszteletet, majd lelkes beszéddel jelezte e nap fontosságát. Ezen istentisztelet végeztével tarack-lövöldözések kíséretében daczára a szakadó hónak több ezerre menő tömeg az izraelita imaházba vonult. A fényesen feldisztított gyertyafényvel elárasztott imaházban Böhler Pinkász moóri rabbi mondott egy alkalmi imát, innét a tömeg a moóri Capucinus-zárda templomba ment, hol gyászravatalon a honvédség jelvényére a fátollal át vont kard vala keresztbe fektetve, itt egy gyönyörű zenére szóló „liberál“-t játszott el Mellán Gottfried volt katonai karmester s moóri lakos, mely művet nevezett ezen alkalomra készit.

Az isteniszolgálat végeztével a több ezerre menő tömeg az emlékkövhöz indult, mely körülbelül két öl magas s törött oszlop alak, rajta a csata napja fel irattal. Az emléknél az egész ügy derék tényezője szeretve tisztelt Grossinger István szolgabíró 49. évi tüzér főhadnagy lépett a szószékre s következő hazafias érzelmekkel tett lelkes beszédet mondott:

„Tisztelt Honfitársaim! Hazánk hősi költője, megyénk szülöttje Vörösmarty Mihály a magyar néphez intézett szózatában így hirdeté nemzetünk létét a nagy világnak: „Megfogyva bár, de törve nem él nemzet e hazán!”

Midőn ma az 1848. dec. 30 án itt Moórnál elesett honvédeink ezen emlékszobra leleplezését ünnepeljük, a nagy költőnk fent idézett szavaival kezdem rövid beszédem fonalát, hogy vele újra hirdethessem én is, hogy igenis már 10 század óta él a szabadság küzdelmeiben edzett, a honszeretben felülmulhatlan, elvérzett bajnokai iránt pedig örök hálával telt nemzet e hazán, melynek, ha széttekintünk édes magyar hazánk Kárpátoktól Adriáig terjedő térségein, ha végig lapozzuk viszontagságos történetének 1000 éves jegyzeteit, számtalan oly helyeit s nyomait bírjuk az önzetlen honszeretet terén, melyek fönnen hirdetik, hogy fogyhatott bár s még fogyhat is, de törve nem volt s nem lesz, s ha eddig oly sok viszontagság között megélt, ugy még bizonyára sokáig élni fog e magyar nemzet!

Hisz kérdem: van-e ország? melynek védelmében elvérzett bajnokok örök nyughelyét jelző anyyi sirhalom s anyyi csatahely léteznék mint e magyar hazában? Van-e hon? melynek fia anyyi vöráldozattal pecsételték hon iránti hű szerelmüket mint e drága hazában? melyik nemzete e vén Európának vívott oly sok és oly hosszú csatákat a lét, a szabadság s a nyugoti polgárosodás megmentésére, mint e magyar nemzet! — Melyik nemzet az? mint a miénk, mely a Sajó mellett vívott mohi pusztai csatában a tatár járás-kor, a mohácsi sikon küzdött véres ütközetben a török pusztítás korában csaknem végkép kiirtva lángoló honszeretetésben újra megalapítani birta hazáját s fenn tartani a nemzet drága életét.

Valóban a nagy Hunyadiak, Zrínyiek, Frangepánok, Jurisics, Dobó, Bethlen, Bocskai, Tököli s vitéz Rákócziak oly fénylő csillagai a nemzeti szabadság s honvédeknek, melyeket az idegen népek hasztalan keresnek történetük egén! De mit kutatjuk a régmúltakat, midőn eleven emlékezetben vannak a nemzet 1848—49-ki szabadságharcában viselt dolgai? Midőn is a nemzet szándékolt elnyomtatása felett méltó haragjában honvédseregeivel oly csatákat vívott az akkori tényleges hatalom gyakorlott, s túlnyomó sokaságú haderejével, hogy az végre is az északi óriási az orosz csár 200 ezernyi legválóatottabb seregü se-

gélyére szorult, hogy a nemzet kezéből kicsavarja a fegyvert, melyet hona s szabadsága jogos védelmében markába szorított.

Ki nem emlékszik e szabadságharc véres tusaira? Nem látta-e maga e város lakossága, mint küzdött épen ma 26 éve Perczel Mór 5000 főnyi honvédserege a 16,000 főnyi ellensereg s 52 ágyu golyózapora ellen?

Itt álljunk meg kevéssé a történelem e véres pontjánál, hogy szelíthetessen kissé az akkori viszonyokat. — Ez időtájtban eltekintve attól, hogy az oláhok, szerbek s horvátok háborgatták hazánkat, még négyfelül támadatott meg honunk. Windischgrätz a sereg zömével a Duna jobb- s balpartján, Nugent a Stájer határ felül, Simonics Holicsen át Jabloncaza felül, végre Schlick Kassa felül nyomultak a ország szíve Budapest felé. A nemzetgyűlés látva a veszélyt, s hogy a roppant hideg miatt Győr védelme lehetetlenné vált, a Vértseknek hátráló Görgey serege védelmére a Muraközöttől visszavont Perczel Mór 5000 főnyi seregét moórniál ütközetre utasítá, mely akként terveztetett, hogy míg ő a támadást fentartaná, addig az ellensereg Bánhida felül oldalt rohantassék meg Görgei seregei által. 1848. dec. 29-én Perczel seregével B. Sárkányból Moórra érkezett, s az idáig tett gyorsmeneteket fél napig pihenteté, előőrseit Sárkány keleti részén kiállítván, ennek ellenében Kisbér, Aszár, Mező-Örs felül Grammon Ottinger s Hartlieb 16,000 főnyi dandárai nyomultak elő.

Ma 26 éve 9—10 óra közt a moóri erdők felül Grammont draganyosai s banderialis horvát huszárai val előnyomult, kiket Perczel Mór honvédtüzérsége az országút melletti homokdombokról élénk tüzeléssel fogadott, s a rohamra vezetett honvéd gyalogság s hu szárokkal derekasan visszavert; most lett volna ideje, hogy Görgei oldalt támadjon, de ez elmaradt, mert Görgei csapatait segélyre meg nem indítá.

Ekkor újra rendezé magát a támadó sereg s Ottinger dandárának összes nehéz lovasága rohammal támadta meg honvédseregünk ágyutelepeit, míg nyugotról az erdőkben elkalauzolta oldalt lepte meg seregünk zömét. — Rémes kartácstüzzel fogadta tüzérségünk a tömeges támadást! E kartácstüz egétrázó vészhangja volt a megingatott magyar seregnek, melyet a tarthatlanul előretörő ellen áradatának moraja s ágyudörgése nyomott el, s 400 haldokló s nehéz sebesült honvédek halál hörgése s fájdalmi nyögése követett. Így végződött a csata ma 26 éve, melynek győzelme ezutal az ellen kezére jutott. Hullottak honvédeink, kiknek csatájuk itt is, mint mindenütt a megtámadt szabadság szent védelme vala. Nyugosznak ők, béke hamvaiknak!

Hosszu tetszhalál követte e nemzet 1848. küzdelmeit, mely alatt holtak hitt tetemén élődtek idegen bűsz ellenei, de épen ezek marcangoló marása új életre költé a nemzetet, s ez eszmélve közel multjára sürün emelé emlékeit kisenvedt vöráldozattal felett; így született e szerény honvéd-émlék is, melyet Bögözi Mihály Bodaikon élő hazánk fia lelkes indítványára e megye északi sarkán Bakony Sárkány községe 14 trt. 9 krra rugó első áldozat filléreivel a megtestesülés lendületébe hozott, s a megye összes községeiben megindított gyűjtés folytán e megye lelkes lakossága hálás adományokkal megteremtini segítették ugy, hogy Brein Ferenc székesfejérvári építész ur által 1087 frtért létesített, ez emlékköltségei máris 1000 frton felül fedezve lettek.

Mielőtt tehát e még a zord idő miatt végbefejezését teljesen el nem ért emléket a magyar nemzet e város kegyeletének átjábanlám, engedjék meg, hogy hálát adjak a Mindenhatónak, ki felséges koronás fejedelmünket, felséges koronás királynőnket hazánk iránti lángoló szeretete mellett, az igazság megismerésére s a honvédelemben küzdött magyar harcizosok iránti jó indulatra vezérlé.

Hogy köszönetet mondjak mindazoknak, kik adományokkal munkájokkal vagy akár csak jó szándéku törekvéseikkel az emlékköltséget előmozdították.

Engedjék, hogy e nemzeti oltárt ajánlhassam a népnek, mely fiait s unokáit ez emlékköltségenél intse a honszeretetre, s az ifju nemzedéknek szívébe itt csepegtesse a szabadság, egyenlőség s testvériség szent igéit, a minek megtestesítéséért 1848—49-ben folyt anyyi drága honfi vér.

Végre szabadjon kívánnom, hogy ha már kihalt a mostani idöket átél nemzedék, ez emlékköltségen ha néma bár, de örökre intő jele a nagy költő mondatának: hogy „megfogyva bár de törve nem, él nemzet e hazán,” melyre ha majd egyszer jönni kell vagy jönni fog a nagyszerű halál, a temetkezésnél sirjába, magyar nemzetünk csak önvédelmi harcizosok vértengerébe egytől egyig elmerülve száll.”

Ezen lelkes beszéd végeztével Juraszek Ferenc Fejérvár város derék főjegyzője 1848/49. évben honvéd tiszt lépett a szószékre, s Moór város német ajku lakóihoz egy hazafias érzelmekkel telt, emelkedett — hangu beszédet mondott, majd ennek befejeztével páter Rezman Kálmán moóri kapuczinus rendű szerzetes kelt fel, s a következő igen szép beszédet intézte a közönséghez:

Tisztelt honfitársak! Mily szép az emberi élet, midőn a mindennapiság parányi köréből kiemelkedik, s magát valami magasatos, szent és milliomokat érdeklő cél után intézi, mi szép világosító csillagként tűnni fel ezek előtt! és szabadon, de átmelegült lélekkel választani magának pályát, s azt jó és balsze rencse közötti örök tiszta és soha nem hidegülő szen-

vedelemben futni meg; azonban ez a mily szép, nem egyszersmind ily boldogító is.

Hányszor nem talál a hévvel ölelő kar borzalmat okozó hideg illetésre, hányszor sülyed el a küzdő fényvel és veszélylyel teljes pályája küzépén, áldás és szánakozás által nem kísérve! sőt hányszor kell magának a fennragyogó célnak nyom és remény nélkül leszállnia, midőn az érette vívó lélek elkeseredésében áll ott, s honának és korának érzéketlenségét átkozza? A sorsnak kedvencei nincsenek, csak eszközei. Ke-mény részvétlenséggel az egyesek, valamint a többség iránt intézi ez, az egész menetetét. S így a már elvesztettnek látszó magból gyakran hosszú évek után viragoztatja fel a teljes szépségű plántát, nem tartván figyelemre méltónak, hogy azok, a kik a magot a jelenlét pusztaságaiban egyedül a még akkor kétes reményért hintették el: többé nincsenek; s emléktelen sirjuk felett díszlenek a mező virányai, midőn már sem illat, sem árnyék nem enyhítheti az ég fájdalmát, minek gyötrelmei között elhamvadtak.

E gondolatok támadának lelkemben ezen ünnepély alkalmával, melyet az itt elhunyt örök emlékü honvédeknek szentelünk.

Miért harcoltak ők, miért vértettek el ők?... A dicső ösöktől nekünk hagyott hazáért és szent szabadságáért!

Mily sok baj, mennyi veszély s küzdelem kellett ahhoz, míg ősapáink 884-ben Ázsiából magyarok neve alatt harmadszor költöztek a szép Pannoniába, a történet világosan bizonyítja. Megemlítem e ama roppant fáradsalmakat, melyek utközben eléjük gördültek? Elmondjam-e az ellenség ádáz csoportjainak sokaságát, melyekkel folytonos harczot víva, csak vér s halálra sebesültek hörgése, végsőhája, s a halottak hideg, roncsolt tetemei nyitának utat tovább juthatásra? Nem volt-e minden város és falu ugyanynyi erősség? Igenis! míg a hegyek és völgyök, rónák és dombok is rakvák irigy ellenséggel, kiket szükség volt előbb legyőzni, rajtok diadalt aratni, s csak azután leheté a vértől párolgó kardot hüvelyébe tenni, s a halált osztó buzogányt leereszteni. Elfoglalták tehát őseink e drága hont, „melyen kívül nincsen számunkra hely.” — Ne sirjunk e örömkönyeket, látván rónáinkat a megfelelő időszakon arany kalászokban hullámszni, hegyeinket gazdag szőlőfürtökkel koszoruzva, vigszüretet igérni? Hála a magyarok Istenének! s köszönet őseinknek, kik bennünket termékeny földdel, halakkal bővelkedő folyókkal, drága érez-, kő- és aranyak rejtő hegyekkel, dús erdő-égekkel saját vérök ontásával megajándékoztak. Nem tartozunk-e mindezekért hálával vitéz őseinknek? Emeld fel azért a hatot, tisztelt polgártárs, s esköld meg azt, talán ősapád porrá vált csontját rejti az? A hely, hol állasz; — a ház, melyben lakol; — a föld, melyet szántasz; — a virágos-rét, melyen rendet vágasz; — a mező, melyen nyájad vígan legelész, ki tudja, nem egykori véres csaták színhelye-e? Ki tudja, mily jeles hadvezér, mily vitéz katona, s mily lelkes honleány csontjai porlanak ott ezer év óta. Ez tehát őseinktől hátrahagyott egyik kincsünk, melyért meleg köszönetet szavazni, minden magyarnak szent kötelessége. Nem tartozunk-e, kérdem ismét, mindezekért hálával vitéz őseinknek? Nem tartozunk-e ezen nagy fáradsággal, e vérrel szerzett drága hazát s szabadságát bár életünkkel is megvédeni, ha megfontoljuk, hogy „bölcsünk az, majdan sirunk is, mely ápol és oltakar?”... Igen, tartozunk. Ezt tartották szem előtt, ez serkenté és villanyozá azokat is a csatára, kiknek a kegyelet egy derék, láng keblü hazafi „tekintetes Grosszinger István szolgabíró ur ernyedetlen szorgalma és fáradozása folytán” emléket emelt, ma ünnepet szentelt, kik itt elvérztettek.

S most már 26 év óta

Nyugszanak ők a hősiak,
Duló csaták után.
Nyugszanak ők, sirjok felett
Zöldel bokor, virány.
Zöldel bokor, zöldel virány,
Mert vérök öntözé.
És hálakönyek hulltanak
Az ég harmat közé.

Igen, hálakönyek az utódok szemeiből! Pedig ah! mit hálálhatnak meg az utódok az itt hamvadóknak? Hisz a dúló zsarnoki kény a dicsők önfeláldozásának gyümölcsét, a hon szabadságát, melyet hála a Mindenhatónak jelenleg ismét bírnak, akkor széttiprá; s mégis azonban mi sok az, mit tevének!

„Vad kénynt, zsarnok parancsokat,
Lánczot nem türtenek;
Szabadság, te szép égi fény!
Érted vértettek.”

Miért is e hálás elismerés szobrárt méltán érdemlik meg; mert nem mellékkérdék, nem céltalan visszavonás edzé és serkenté őket a csatára; hanem a honszeretet, a mindent éltelő, önfeláldozó honszeretet.

Legyetek áldva hamvaitokban ti dicsőül elhunytak! siroktokról hirszellők lengenek a nagyvilágba át; fényes tettek sugára átragyog időn enyészeten; miért is drága véretek cseppei nem hulltanak el hiába, mert miként a földbe vetett magból növény, — ugy azokból a magyar szent szabadság fog illatozni, mert dicső tetteket bármikor ha szükség leend, követendik utódaikot.

Félre azonban a szomorú képekkel, most már másként van, bátran elmondom tehát én is boldog

Színházi hírek. Az új zenekar — két tag kivételével — megérkezett. Első fellépésük csütörtökön lesz, midőn operette fog színre kerülni. — Dezső Ödön újonnan szerződött tag első fellépése tévesen volt jelezve a színlapon, mert nevezett csak kedden érkezett meg, s így a hétfőre hirdetett IV. Lászlóban nem is játszhatott. — Tóth Soma előnyösen ismert derék színészt legközelebb szerződöttetni fogják.

Halálozás. Egy fiatal életet oltott ki ismét a halál. Kovács Eleonora alig 16 éves korában hunyt el Csikvárott f. hó 3-án.

Törvényszéki hírek. Szarka András 19 éves bicskei lakos szomszédja Böcs Andrásal bizonyos telek miatt összeveszvé, ezen előzetes czivódás folytán Szarka András boszúból egy két üles hosszú csapatófával annyira megütötte Böcs Andrást, hogy az kevés idő múlva meghalt. A múlt évi december hó 19-én tartott végtárgyaláson vádlott — miután az orgyilkossági vádat a kir. trszék elejté — emberölés miatt mondatott ki bűnösnek s ezért négy évi börtönre ítéltetett. Szávó Istvánné, ki már régebben férjének megfojtása miatt a helybeli királyi törvényszék börtönében fogva van, — a legfőbb ítélőszék által kötél általi halálra ítéltetett, ezen ítélet azonban Ó felsége legmagasabb leiratával 20 évi börtönre lett változtatva. Kögl Ignác tyekai lakos ellen foglalás intéztetvén, a lefoglalt tárgyakat az árverés elől elvonva — elidegenítette, minek folytán bírói zártörés és sikkasztás miatt három havi börtönre ítéltetett. Az ítélet ellen vádlott fellebbezett.

Újví meglepetés. Emhecht János mészáros mester urnak mészárszékét újvíre virradóra még eddig ismeretlen tettesek feltörték; az ablakvasat kifeszítették és behatoltak a székbe, honnét hus félek és ezüst pénz darabok eltolvajlása után az éjjeli homályban nyomtalanul eltűntek.

Elitpratás. Vasárnap reggel egy sebesen szárguldó szász a kaszárnya előtt egy éltes asszonyt gázolt el; az asszonynak ijedségén kívül nem történt egyéb baja.

Agyonverés. Molnár János és veje Kutasi József polgári lakosok a múlt héten együtt, miután együtt is laktak legjobb békességben jöttek haza, a szőlőből, valószínűleg azonban kissé beboroztak. Otthon Molnár a lovak kifogásához látott, miben veje is segítget; az utóbbi azonban a lovakat kezdte szidalmazni, sőt ipa válaszára az egyiket a földhöz is vágta. Erre Molnár azt mondta, ne bántsd te még ilyet se hoztál apád (t. i. Molnár) házához. Erre Kutasi dühös lett s háromszor arczul ütö ipát, mire dulakodás támadt s a vő ipát úgy békítésre kijövé saját nejét s gyermekét a lovak alá tiporta. Molnárnak sikerült a lovak alól kijönni s megtámadta újra vejét; dulakodás közbe földhöz vágta s egy közellevő vaslapattal agyba föbe ütö annyira, hogy megis halt; arczát egészen összezúzta és ily állapotban vérfogyasztó kegyetlenséggel az utcára huzta. A vizsgálat tettes ellen megindított.

Megfagyás. Bilkó János 16 éves kálozi napszamos december hó 22-kén Kálozhoz tartozó Ödön pusztai vadászata mint hajtó alkalmazva levén, a nagy viharban társaitól eltévedt s nyomtalanul eltűnt, és csak másnap a kishöröskői határban a kukoricza földeken megfagyva találtatott.

Elgazolás. Mult szombaton egy inotai paraszt ember jött be a hetivására szánkójával s a mint a buzapiacozon hajtott végig, a vigyázatlan hajtás következtében lovai Szubotits Mihály nevű 74 éves szemétdörödöt elgázoltak; a szerencsétlenül jött öreg ember oly súlyos sérüléseket szenvedett, hogy annak következtében félórai kínos szenvedés után kiadta lelkét. A vigyázatlan kocsis befogatott.

Házi tolvaj. Valentovits Mihály helybeli szabómesternek legénye mult szombaton éjjel felörte a szekrény záratát s abból nagymennyiségű ruhaneműt tolvajolt el. A hosszukezű szabólegényt elfogták és zár alá helyezték. Az eltolvajolt ruhanemű előkerült.

Egy tolvajnö szándékát hiúsították meg a napokban, ki Dobos István padlásáról akart egyetmást elvinni. De szándékát — mielőtt kivihete volna, észrevették, és őt a padlásról a hűvösre tették, további gondozás végett.

Színház.

Január 1-jén, pénteken színre került: „Mátyás diák“ vagy „A czinkotai nagy iteze.“ A sikeres és őszhangzatos előadás folytonos derűltségben tartá a nagy számmal egybegyült közönséget. E darab eléggé ismeretes városunkban, bővebben nem szólunk róla, csak annyit jegyzünk meg meg, hogy az egyes szereplők eléggé igyekeztek szerepüket betölteni.

Január 3-án, vasárnap adatott: „Stern Izsák, a házaló“ vagy „Egy a mi népünköl.“ Irtá: Berg. Az előadás nem egészen sikerült, meglehet talán azért is, hogy a czimszerepet nem épen épületes körülmények miatt Kőmíves helyett Kápolnai volt kénytelen átvenni, ki ugyan igyekezett szerepét betölteni, de annak teljesen nem tudott megfelelni; tévesen fogta azt fel, s igen sikamlós rögtönzéseit által vélt hatást előidézni, mi azonban az erkölcai érzést mélyen sértő s egyáltalán sem nem ajánlható, sem nem kívánatos az ily elavult sikamlós élecek színpadunkra huzoltatása — Dancz Nina sikeresen játszott. Károlyi jól fogta fel szerepét s átértett játékaival kivált a többi szereplők

közül. Dicsőreleg említtük még fel Kendy igen ügyes alakítását. A színház zsufofólásig tömve.

Január 4-én, hétfőn adatott: „IV. László.“ Dráma 5 felvonásban. Irtá: Dobsa Lajos. Tekintve a nagyszabású darabot, sikere felett kétségesek voltunk; színészeink azonban meglehetősen játékkal sikert vívtak ki. Az egyes szereplők tehetségükhöz mérten szerepkörüket szép igyekezettel tölték be, ez alkalommal azonban térszúke miatt részletekbe nem bocsátkozunk.

Vasuti menetrend.

Budára regg. 3 ó. 55 p. d. u. 1 ó. 50 p. este 6 ó. 30 p. **Budáról regg.** 7 ó. 15 p. d. e. 10 ó. 45 p. este 9 ó. 40 p.
Kanizsára regg. 9 ó. 30 p. d. u. 2 ó. 0 p. éjjel 12 ó. **Kanizsáról regg.** 6 ó. 18 p. d. u. 1 ó. 48 p. éjjel 10 ó. 43 p.
Ujszónybe regg. 10 ó. 18 p. éjjel 12 ó. 23 p. **Ujszónyból d.** u. 2 ó. 33 p. éjjel 11 ó. 37 p.
Veszprémbé regg. 9 ó. 37 p. éjjel 12 ó. 19 p. **Veszprémből regg.** 1 ó. 26 p. d. u. 4 ó. 17 p.

Gabona-ár

január 5-én.

Alsó-ausztriai mérő.	frt	kr	frt	kr	frt	kr
Tiszta buza	4	60	4	30	4	—
Kétszeres	3	80	3	70	3	60
Rozs	3	30	3	20	3	—
Árpa	2	50	2	40	2	30
Zab	2	—	1	90	—	80
Kukoricza	2	50	2	40	2	30

Felelős szerkesztő: Hattyuffy Dezső.

Hirdetések.

Für Lungen-, Herz- und Nervenleidende von hohem Werthe.

LIEBIG'S KUMYS-EXTRACT.

Bitte mir 36 Flacons von Ihrem Kumys-Extract recht bald schicken zu wollen, wir eine merkwürdige Besserung bei meiner Tochter, nach neunmüthigen Gebrauch desselben wahrgenommen haben und wir daher die Kur weiter ausdehnen wollen. Die sonst jeden Tag, besonders gegen Abend, stattgehobte Schwäche ist schon gänzlich verschwunden und die Patientin sieht auch schon bedeutend besser aus. **Jos. Eisenkolb,** Oberlehrer.

Bitte, da Ihr schätzbarer Extract sich auch bei mir schon nach Verbrauch von kaum drei Flacons als heilkräftig erwiesen hat, um Ubersendung (folgt Bestellung.)

Katharina Stude.

Nach Genuss dieser vier Flacons Kumys kann ich soviel berichten, dass der Husten etwas sich gelindert hat, das Athmen ist leichter, auch eine grössere Neigung zum Schlaf nach Ihrer Angabe, hat sich bei mir eingefunden u. s. w. **H. Müller.**

Brochüre von Dr. Weil gratis und franco.

Preis pro Flacon 1 fl. öw. Kisten nicht unter 4 Flacon. durch das General-Depot von Liebig's Kumys-Extract. Berlin, Friedrich-Strasse 196.

NB. Unsere Institut-Aerzte sind jeder Zeit bereit, nach eingesandtem Kurbericht den betreffenden Patienten mit specieller ärztlicher Information zur Hand zu gehen, ohne dass dafür ein Honorar beansprucht wird. Im Interesse des Publikums sind wir bereit, gut renommirten Firmen Depots zu übergeben.

Dr. Fáykiss

Szepesi kárpát-növény-kivonata.

Egy üveg használati utasítással 75 kr.

Szepesi kárpát-növény-czukorkák.

Egy skatulya használati utasítással 35 kr.

Szepesi kárpát-növény-thea.

Csomag használati utasítással 25 kr.

Mell- és tüdő-betegeknek!

Polgári és katonai orvosok által a legjobb sikerrel használtattak és ajánlottak: köhögés, huru, rekedtség, köh-hurut (számár-hurut), nátha-láz (influenza), szűkmellűség, lélekzati bajok, oldalszúrás, kifejlett torok-gyulladás, tüdő-gyulladás s egyéb kimerítő és gyengítő betegesetekben.

E gyógyszernek valódi minőségben kaphatók magánál a készítőnél Fáykiss József gyógyszerésznél, (Temesvárott, Jozsefváros), továbbá: Székesfehérvárott Diebálla Gy. gyógyszerész. — Pesten: Török József gyógyszerész. — Thallmayer és társa. — Kochmeister Frigyes uraknál.

Van szerencsénk a t. cz. közönséggel tudatni, hogy a legjobb község Coaksot további intézkedésig a következő árakra szállítottuk le:

10 mázsáig 60 kr.
10 mázsán felül 50 kr.
vámhátsánsként.

Sz.-Fejérvár, 1875. január 1.

A sz.-fehérvári légszeszvilágítási társulat.

A osizma, lószerszám s hajtószíjakhoz használandó bőr tartóságát és nyulékonyágát leginkább előidézi

az orosz bőrolaj.

Ezen olaj finom szaga által is kitűnő, úgy hogy az ilyen olajjal bekent cipővel akadály nélkül bármely teremben megjelenhetünk. — Ezen bőrolajnak még az a jó tulajdonsága is van, hogy a bőrön levegő, melegség és nedvesség keresztül nem hatolhat, ha a bőr ezen olajjal koronkint bekentetik, az mindig olyan puha marad, mint a bársony, továbbá vízhatlan és ruganyos lesz, a lábizzadás nem árthat, sőt inkább előidézi tartóságát és ruganyosságát. A bőrolajjal bekentés után a bőrt fényesíteni lehet mindig, sőt még tartósbb fénye lesz.

Üveg ára 1 és 2 frt., szelecezekben 5 és 10 fontonként kapható.

vízhatlan bőrkenőcs

a csizma és lószerszám bőreinek vízhatlan, puha- és nyulékonyágát előidézi, továbbá kitűnő lópatkókenőcs és hasznos gyógyszer a tehenek körömbetegségeinél

6 doboz ára 1 frt. 20 kr., 1 tucat doboz 2 forint.

Érdemmel kitüntetett.

Nincs többé fénymázos cipő!!

cs. kir. kiz. okl. Magyarország és Ausztria részére

általános-terem-tűkörzsírmez

uri és női cipők és lószerszámok részére csak ecsettel bekentendő, azonnal megszárad a bőrnek szép és tartós fényt ad, nem repedezik, puhává és vízhatlanná alakítja.

Üvegekben 1, 2 és 3 forintért szétküldi a gyár és foraktár.

Gronar János utódja,

Bécs, Kohlmarkt Nr. 5. vis-à-vis dem Café Daum, az udvaron balról.

Ismét eladók, ha tucsat számra veszik, elengedésben részesülnek.

A valódi Wilhelm-féle

vértisztító theája

az egyetlen biztos hatásos vértisztító szer, s Európa legtekintélyesebb orvosai által, mint leghatározottabban szer ismerttetett.

E thea meggyógyítja az egész megromlott szervezetet, mint semmi más szer elválasztja a belső részben leülepedett betegség csiráját, s hatása bizonyos.

A laposan gyógyítja a közhényt, sebek és nyílt sebeket ugyazint minden bőrküütséket, kitégeket az arczból, szepült stb

Különös jó eredményt el működik e thea szorulás, máj- és vesebántalmaknál, sárgaság, ideg- és izombajoknál, ugyazint gyomorégés, altesti bántalmak, pollutio és tehetetlenség ellenében.

Fájdalmaknál u. m. görvélykór, ordaganat stb. szinte a leghatályosabb s legjobb hatályú gyógyszer.

Számtalan bizonyítványok, elismerő- és dicsőrelevelek mind megannyi bizonyítékai e kitűnő szer jószágának. — Ennek behoznyítását szolgáljon e néhány alábbi bizonyítvány:

T. Wilhelm Fer. gyógyszerész urnak Neunkirchenben.

Wocheiner-Festritz, oct. 1. 1872.

T. uram! Ismét kérek néhány csomagot az ön híres és oly jó hatással bíró „vértisztító theájából“, melynek kétszeri használati után nagyon tökéletesen helyrehoztam. A theát kérem utánvét mellett küldeni.

Tisztelettel

Jerala János,

káplán.

T. Wilhelm Fer. gyógyszerész urnak Neunkirchenben.

Ismertem volna előbb az ön „vértisztító theját“, bizony sok hosszú szenvedéstől lettem volna megóva és sok forintos darab maradt volna zsebemben, melyeket meggyógyításomra hiába elfecséltem, míg az ön megfizethetlen theájára akadtam: Kérem számomra abból 12 csomagot küldeni.

Tschuka, oct. 1. 1872.

Alázatos szolgálja

Dizel József.

Csalás- és hamisítástól mindenki óvatik!

A valódi Wilhelm-féle vértisztító thea egyedül valódi kapható: Neunkirchenben és minden lapokban jelzett gyógyszerüzletekben. — Egy csomag 8 adagot tartalmaz, s többféle nyelven is használati utasítással együtt ára egy csomagnak 1 frt. Csomagolási és bélyeg külön 10 kr.

A vevő közönség kényelme tekintetéből a valódi theát kaphatni: Székesfehérvárott Diebálla György gyógyszerésznél és Pínkás Zs. (előbb Légmán-féle) fűszerkereskedésben.